

بسم الله الرحمن الرحيم

جملات ناب شهید بهشتی در مناظرات آزادی هرج و مرج زورمداری

جلسه اول از مناظرات

لزوم بحث آزاد

بی شک در یک جامعه زنده، برخورد سالم و سازنده آراء و افکار، شرط زنده ماندن و پیشرفت کردن است.
ص ۱۷ بند ۵

تأکید اسلام بر آزادی

اسلام از نظر جهان بینی و ایدئولوژی، از نظر نظام عقیده و رفتاری، بر آزادی انسان تأکید دارد
ص ۱۸ بند ۱

لزوم بحث آزاد در جامعه

به عقیده ما این برنامه باید حتما در جامعه آغاز شود و پیش برود و مردم ما، و به خصوص نسل جوان و نوجوان ما، ببینند و بیابند که می شود حرف ها را بدون ظاهر سازی ها و بدون مانورهای بی جا، صرا در شکل برخورد سالم آراء و اندیشه ها مطرح کرد. هر قدر هم این بحث ها زیر بناهایشان متفاوت باشد و از نظر جهان بینی صد و هشتاد درجه هم با هم متقابل و متفاوت باشند، اشکالی نیست. این همانی است که ما همیشه می گوئیم که در جامعه اسلامی، جامعه محمدی، در جامعه امام صادق، در این جامعه آزادی سالم و سازنده باید باشد و تأمین بشود.

ص ۱۹ بند ۱

تعریف انسان در جهان بینی اسلام

در جهان بینی اسلام، انسان، شدنی است مستمر و پویایی است خودآگاه، انتخابگر و خودساز.
ص ۲۰ بند ۱

اساسی ترین ویژگی انسان

ویژگی اساسی انسان همین خودسازی و محیط سازی آگاهانه و آزادانه اوست. ارزش او در همین است که می تواند آزادانه به راه خیر و فضیلت درآید، یا آزادانه به راه زشتی و شر پستی و ناپاکی فروغلتد. و این است آزمون بزرگی که در آن شرکت دارد.

ص ۲۰ بند ۱

آزادی و زندگی انسان

اصل در زندگی انسان این است که آزاد بماند، و این آزادی او محدود نگردد، مگر محدودیت‌هایی که اگر رعایت نشود، به آزادی واقعی خود او، یا به آزادی دیگران لطمه زند.

ص ۲۰ بند ۱

✚ ماهیت اسلام

اسلام یک نظام عقیده و اندیشه و رفتار است؛ به هم پیوسته است. طبعاً وقتی می‌خواهیم درباره مقررات و قوانین و شکل و فرم آزادی‌های فردی و اجتماعی، در شکل سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، هنری، و به طور کلی آزادی‌های رفتاری، بحث بکنیم، اگر بخواهیم از دیدگاه اسلام حرف بزنیم، باید به ریشه برویم. نمی‌شود نرویم.

ص ۳۲ بند ۳

✚ خلقت انسان

خداوند انسان را طوری ساخت و به او مواهبی داد که در پرتو آن مواهب توانست خداگونه در طبیعت عمل کند. بنابراین، اولین مسئله این بود که او از اسارت و بردگی و بندگی طبیعت آزاد شد؛ البته نه آزادی مطلق، بلکه آزادی نسبی.

ص ۳۳ بند ۱

✚ قلمرو آزادی انسان

در حقیقت خداوند به انسان این آزادی را داده که در پرتو آگاهی و در پرتو اعمال آزادی بتواند خودش را، محیط زندگی مورد تمایل و خواست خودش را، از قلمرو یک قانون بیرون بیاورد و به قلمرو آن قانونی که دلخواه اوست ببرد.

ص ۳۳ بند ۲

✚ اسلام و جبر تاریخی

تعلیم اسلام، از دیدگاه اسلام، اسن است که انسان محکوم جبر اجتماعی هم نیست. انسان در برابر حاکمیت آن قوانینی که به نام قوانین اجتماعی و سنت‌های اجتماعی و مکانیزم اجتماع و ماتریالیسم تاریخی و جبر تاریخی و جبر اجتماعی و جبر اقتصادی مطرح می‌شود از دیدگاه اسلام، انسان دقیقاً در برابر این جبرها آزاد است

ص ۵۰ بند ۲

✚ معجزه انقلاب ایران

انقلاب ایران نه برای آن شناختی که جامعه‌شناسان غربی از قوانین و سنت‌های حاکم بر اجتماع و تاریخ دارند قابل پذیرش بود، و نه برای کسانی که پیرو مارکسیسم، ماتریالیسم تاریخی و پیرو حاکمیت جبر تاریخی –

اجتماعی - اقتصادی بر انسان هستند، قابل باور بود. این انقلاب یک جلوه بود از اینکه انسان محکوم این قوانین نیست.

ص ۵۱ بند ۱

انسان و قوانین طبیعی اجتماعی

این صحیح است که ما در پیشرفت زندگی بشر، قانون‌های تازه و شیوه‌های تازه‌ای را برای انسان و زندگی اجتماعی‌اش و برای جامعه و تاریخ کشف می‌کنیم، اما آنچه روی می‌دهد بر این مبنا قابل تبیین نیست. بیشتر بر این مبنا قابل تبیین است که واقعا انسان اجتماعی، محکوم این قوانین نیست. انسان هر قدر این قوانین را بهتر بشناسد و خودش را بهتر بشناسد و آن توانی را که خدا به او داده، بیشتر بشناسد و آگاه‌تر و با ایمان بیشتر عمل بکند، خودش را از میدان حاکمیت و سلطه این قوانین آزادتر کرده است.

ص ۵۱ بند ۱

بیان قرآن درباره جبر اجتماعی

بیان قرآن در این زمینه این است که می‌گوید: «هیچ انسانی محکوم هیچ جبر اجتماعی نیست. ولی، کیفیت و روابط و مناسبات اجتماعی و اقتصادی، روی انتخاب آگاهانه انسان اثر می‌گذارند، اما نه در حد جبر بلکه در حد اینکه انتخاب او را آسان‌تر کنند یا دشوارتر؛ رفتن او را به این سو، یا آن سو، آسان‌تر کنند یا دشوارتر.

ص ۵۲ بند ۱

انسان و تاریخ

انسان به صورت یک کل همیشه سازنده تاریخ است؛ هر چند کمابیش ساخته شده تاریخ و محیط اجتماعی نیز هست. اما این ساخته شدن، این اثرپذیری، این کارپذیری انسان در برابر عوامل اجتماعی، در حدی است که به او شکل می‌دهد؛ شکل خاص می‌دهد؛ شکل دادنی که راه انتخاب آزاد را هرگز به روی او نمی‌بندد.

ص ۵۲ بند ۱

بیان قرآن درباره جبر اجتماعی

قرآن تأکید دارد بر اینکه هیچ انسانی، (هیچ انسانی! این بیان قرآن است) در هیچ شرایط اجتماعی، تحت تأثیر جبر اقتصادی، جبر اجتماعی، جبر تاریخی، به کفر و فساد و محرومیت و اینها، به تبهکاری کشانده نمی‌شود. پس، بیان اسلام این است که ای انسان، تو از نظر اجتماعی، از حاکمیت هرگونه جبر اجتماعی آزادی.

ص ۵۴ بند ۲